

Samen sterk voor een gezonde toekomst

Preventie- en Handhavingsplan Middelengebruik
2025 - 2028

Voorwoord

Als gemeente hebben we een taak om te zorgen voor een omgeving waarin jongeren zich veilig en gezond kunnen ontwikkelen. Als wethouder van de gemeente Losser en verantwoordelijk voor de portefeuille volksgezondheid, hecht ik veel waarde aan een vitale samenleving.

Het middelengebruik in de gemeente Losser baart me zorgen. Met name op het gebied van alcohol scoren we als gemeente Losser ruim boven het landelijk gemiddelde. Het drinken van alcohol is voor veel jongeren heel 'gewoon'. Een cultuur die ook veel ouders normaal vinden.

Middelengebruik heeft een negatieve invloed op de gezondheid. Daarom maak ik me met dit beleidsplan hard voor in de eerste plaats een preventieve, integrale aanpak om het middelengebruik te verminderen. Tegelijkertijd zetten we ook in op een controlerende en handhavende aanpak op het gebied van alcohol. De gemeente heeft uitsluitend op het gebied van alcohol een handhavende bevoegdheid.

Daarbij doe ik ook een oproep aan de jongeren, hun ouders en opvoeders, opleiders, horeca, sportverenigingen en ander betrokkenen om meer samen op te trekken. Want alleen dan heeft dit écht kans van slagen. Alleen samen kunnen we zorgen voor een vitale en veilige gemeente voor jong en oud.

Marian Oosterbroek
Wethouder gemeente Losser
Losser, februari 2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Risico's en cijfers overmatig middelengebruik	5
2.1 De schadelijkheid van alcohol	5
2.2 Analyse cijfers alcoholgebruik gemeente Losser	5
2.3 De schadelijkheid van drugsgebruik	6
2.4 Analyse cijfers drugsgebruik gemeente Losser	6
2.5 De schadelijkheid van roken	7
2.6 Analyse cijfers roken gemeente Losser	7
3. Preventie middelengebruik	9
3.1 Wat willen we bereiken	9
3.2 Doelstellingen	9
3.3 Wat gaan we daarvoor doen	10
4. Handhaving van de Alcoholwet	12
4.1 Uitgangspunt	12
4.3 Sanctiestrategie	12
5. Bronnen en Literatuurlijst	14
6. Bijlagen	15
Bijlage 1; GGD Twente Alcohol	16
Bijlage 2; GGD Twente roken en drugs	20
Bijlage 3: Uitkomsten pressurecooker bijeenkomst	24

1. Inleiding

Voor u ligt het preventie- en handhavingsplan middelengebruik. Met dit plan geven wij invulling aan de Strategische Beleidsnota Sociaal Domein en een belangrijke wettelijke taak in de uitvoering van de Alcoholwet.

Als gemeente Losser streven wij naar een inclusieve, betrokken en veilige samenleving waarbij inwoners vitaal kunnen opgroeien en ouder worden. We omarmen het principe van positieve invloed uitoefenen en voorkomen liever dan dat we genezen. Daarom richten we preventie op middelengebruik in.

In dit Preventie- en Handhavingsplan Middelengebruik staat beschreven hoe we de komende jaren gaan werken aan preventie. Tevens staat beschreven hoe wij gaan handhaven op het gebied van alcohol. Een handhavende bevoegdheid hebben wij uitsluitend op het gebied van alcohol.

In hoofdstuk 2 gaan wij in op de risico's en cijfers van overmatig middelengebruik. Wij beschrijven in hoofdstuk 3 wat we gaan doen op het gebied van preventie. In hoofdstuk 4 beschrijven wij wat wij gaan doen op het gebied handhaving op de Alcoholwet. Met dit plan denken wij een goede mix te hebben van preventie en repressie.

2. Risico's en cijfers overmatig middelengebruik

2.1 De schadelijkheid van alcohol

Het is niet zonder reden dat de gemeente haar jeugdige inwoners wil beschermen tegen de schadelijke gevolgen van alcohol. Er is steeds meer kennis over deze schadelijkheid. Deze kennis is nog niet bij iedereen goed bekend¹. Slechts 27% van de Nederlanders associeert alcohol met wat ongezond voor je is. Alcoholgebruik gaat gepaard met tal van fysieke, mentale en maatschappelijke problemen². De mate van schade is grotendeels dosis-gerelateerd: hoe meer alcohol, hoe meer schade. Er is eigenlijk geen veilige ondergrens. Licht en matig alcoholgebruik worden al in verband gebracht met onder meer hartritmestoornissen en diverse soorten kanker. Zwaar drinken geeft een verhoogde kans op hersenschade, alcoholvergiftiging en verkeersongevallen. Overmatig drinken brengt bovendien een grotere kans op verslaving en op schade aan de organen met zich mee. Naast lichamelijke gevolgen heeft alcoholgebruik invloed op het psychisch functioneren; depressie, angstklachten en suïcide zijn gerelateerd aan regelmatig dronken zijn en/of aan problematisch alcoholgebruik. Huiselijk geweld, agressie, uitgaansgeweld en vandalisme worden vaak onder invloed van alcohol gepleegd. In gezinnen waar alcoholgebruik door de ouders problematisch is, worden de problemen vaak van generatie op generatie doorgegeven. Voor jongeren zijn de risico's van alcoholgebruik groter dan voor volwassenen³. Niet alleen zijn de acute gevolgen voor hen vaak ernstiger – zij raken bijvoorbeeld eerder bewusteloos en kunnen onder invloed over hun seksuele grenzen heen gaan – maar ook heeft drinken op jonge leeftijd gevolgen voor de lange termijn. Denk aan verstoring van de hersenontwikkeling en een grotere kans op verslavingsproblemen.

2.2 Analyse cijfers alcoholgebruik gemeente Losser

Het onderzoek van de GGD geeft de cijfers rondom alcoholgebruik in de gemeente Losser weer, in relatie met de andere Twentse gemeenten. De cijfers uit dit onderzoek zijn weergegeven in dit plan in bijlage 1.

- De cijfers over het aantal jongeren (12-16 jaar) dat ooit alcohol heeft gedronken, liggen hoger in de gemeente Losser dan de gemiddelde cijfers in Twente. Hierbij valt op dat:
- Het 'binge drinken' (5 of meer glazen drinken tijdens één gelegenheid) onder jongeren tussen 2021 en 2023 stijgt;
- De thuissituatie (zowel bij anderen thuis als in het eigen huis) is de meest genoemde plek waar jongeren alcohol nuttigen;
- Ruim 40% van de ouders geeft aan dat ze het goed vinden dat hun kind alcohol drinkt.

In de gemeente Losser zijn gemiddeld 13% van de volwassenen en ouderen zware drinkers. Dit ligt boven de landelijke cijfers (10%).

- In 2022 gaf gemiddeld 80% van de volwassenen en ouderen aan in het afgelopen jaar alcohol te hebben gedronken.
- De groep 65-74 jaar was hiermee de grootste met 84%.

In de Lokale monitor Sociaal Domein 2023 komt naar voren dat de gemeente Losser qua drankgebruik slechter scoort dan het Nederlandse gemiddelde.

- Op overmatig drankgebruik scoort de gemeente Losser 8,7% ten opzichte van 7,2% gemiddeld in Nederland.
- De kern Losser heeft een percentage overmatige drinkers van 7,8, de kern Beuningen 13,5. De andere kernen zitten hiertussen met 8,1% (Overdinkel), 9,6% (Glane) en 11,5% (De Lutte).

¹ Schouten e.a., 2020

² Expertisecentrum Alcohol, 2020

³ Expertisecentrum Alcohol, 2020

2.3 De schadelijkheid van drugsgebruik

Het gebruik van drugs brengt gezondheidsrisico's met zich mee, maar de verschillen per middel zijn groot. Drugsgebruik kan leiden tot acute gezondheidsrisico's (zoals paniekaanvallen of bewusteloosheid), of gezondheidsschade op de lange termijn. Sommige drugs zijn erg verslavend. Daarnaast kan drugsgebruik gevolgen hebben voor de naaste omgeving, bijvoorbeeld als er kinderen of een partner in het spel zijn. Ook kan het maatschappelijke schade veroorzaken, zoals criminaliteit en overlast.

Drugs op jonge leeftijd

Jongeren die drugs gebruiken hebben extra kans op gezondheidsrisico's omdat hun lichaam en hersenfuncties nog niet volgroeid zijn. Gebruik op jonge leeftijd kan op korte termijn leiden tot gedragsproblemen en concentratiestoornissen en op de lange termijn tot depressie, verslaving en andere gezondheidsschade. Ook zijn er aanwijzingen dat het gebruik van drugs op jonge leeftijd een verstorend effect heeft op de ontwikkeling van de hersenen⁴. Hersenen ontwikkelen zich tot het 24^e levensjaar. Gebruik van drugs kan van invloed zijn op de ontwikkeling van de hersenen.

Drugsgebruik kan een rol spelen bij voortijdig schoolverlaten, met als gevolg een toenemende kans op werkloosheid, slechtere gezondheid en psychosociale problemen. Jongeren die in de adolescentie bijvoorbeeld beginnen met blowen behalen een lager schoolniveau, hebben een grotere kans op verslaving en wanneer zij er aanleg voor hebben lopen zij meer risico chronische psychische aandoeningen te krijgen.

Gecombineerd gebruik van drugs en alcohol

Het combineren van alcohol met drugs (en drugs onderling) leidt tot extra gezondheidsrisico's en onvoorspelbare effecten. Alcohol is een verdovend middel. Als iemand alcohol combineert met een ander verdovend middel, zoals GHB versterken deze middelen elkaars werking. Een kleine hoeveelheid GHB kan in combinatie met alcohol al leiden tot levensbedreigende ademhalingsstoornissen. Als alcohol wordt gecombineerd met een stimulerend middel, zoals cocaïne, kunnen de middelen gevoelsmatig elkaars werking opheffen. Gebruikers denken daardoor dat ze meer alcohol kunnen drinken. De combinatie van alcohol met een stimulerend middel kan onvoorspelbare effecten geven, zoals agressief gedrag.

2.4 Analyse cijfers drugsgebruik gemeente Losser

Het onderzoek van de GGD met de cijfers omtrent drugsgebruik zijn voornamelijk gericht op Twente. Op sommige onderdelen zijn de cijfers specifiek voor de gemeente Losser bekend. Alle cijfers in het onderzoek zijn te vinden in bijlage 2 van dit plan.

Wanneer we kijken naar de cijfers omtrent drugsgebruik bij jongvolwassenen, dan zien we wisselende cijfers per soort drug:

- 41% van de jongvolwassenen in Twente geeft aan ooit wel een cannabis te hebben gebruikt.
- 20% geeft aan ooit lachgas te hebben gebruikt.
- 21% geeft aan ooit een andere soort drug te hebben gebruikt.

Wanneer we kijken naar de cijfers omtrent drugsgebruik bij volwassenen binnen de gemeente Losser zien we het volgende:

- 4% geeft aan in de afgelopen 12 maanden softdrugs te hebben gebruikt, tegenover 6% in Twente.

⁴ <https://www.trimbos.nl/kennis/alcohol/alcohol-en-de-hersenen/gezondheidsrisicos-van-alcohol-bij-jongeren-en-maatschappelijke-kosten/>

- 2% van de volwassenen in de gemeente Losser geeft aan ooit harddrugs te hebben gebruikt, tegenover 4% in Twente.

Waar de gemeente Losser op het gebied van alcoholgebruik hogere aantallen laat zien, zien we dat op het gebied van drugsgebruik de cijfers in de gemeente Losser onder het Twentse gemiddelde zitten.

2.5 De schadelijkheid van roken

Roken is slecht voor de gezondheid. Het is veruit de belangrijkste leefstijlfactor waardoor mensen ziek worden of overlijden. Het is schadelijker dan ongezonde voeding of te weinig bewegen. In Nederland overlijden elk jaar bijna 20.000 mensen aan de gevolgen van roken. Een roker leeft gemiddeld 5 tot 10 jaar korter dan een niet-roker.

Roken is verslavend, vooral door de stof nicotine. Niet alle tabaksproducten hebben dezelfde gezondheidsrisico's. Die hangen af van de manier waarop je tabak gebruikt (roken, dampen, kauwen) en van de stoffen die vrijkomen. Maar in alle tabaksproducten zitten schadelijke stoffen. Elk tabaksproduct is dus ongezond bij (langdurig) gebruik.

Vapen onder jongeren is sinds de afgelopen jaren erg populair. Dit is geen goede ontwikkeling aangezien uit veel vapes meer giftige en verslavende nicotine komt dan uit een heel pakje sigaretten. Dagelijks rokende en/of vappende jongeren vertonen meer ongezond gedrag. Zo ontbijten zij veel minder vaak, drinken vaker energiedrankjes en heeft 90% ooit alcohol gedronken.

2.6 Analyse cijfers roken gemeente Losser

Het onderzoek van de GGD geeft de cijfers rondom roken in de gemeente Losser weer, in relatie met de andere Twentse gemeenten. De cijfers uit het onderzoek zijn weergegeven in dit plan in bijlage 2. Als we kijken naar de cijfers over jongeren (12-16 jaar) zien we dat:

- Gemiddeld 7% van de jongeren in de gemeente Losser wekelijks rookt.
- De cijfers laten een lichte stijging vanaf 2019.
- Maar liefst 59% van de jongeren in de gemeente Losser geeft aan dat hun ouders er niets van zouden zeggen als ze zouden roken.
- 3% van de jongeren geeft aan dat hun ouders het goed vinden dat ze roken.
- Het aantal jongeren dat wekelijks vapet ligt in de gemeente Losser (11%) iets lager dan in Twente (12%).
- Dit geldt ook voor het aantal jongeren dat dagelijks vapet (respectievelijk 4% en 7%).
- Van de Losserse jongeren die vaperen, geeft 17% aan dat hun ouders het vaperen verbieden.
- Van de meiden in de gemeente Losser geeft 46% aan ooit te hebben gevaperd. Voor jongens is dit 31%.
- Losserse jongeren op het Vmbo (45%) vaperen meer dan hun leeftijdgenoten op die havo/vwo volgen (30%).

Het aantal jongvolwassenen dat wekelijks rookt, ligt in Nederland op 19%. Het percentage ligt in Twente iets hoger (20%).

- In Twente geldt voor mannen een hoger percentage (21%) dan voor vrouwen (18%).
- Voor jongvolwassenen in Twente is er een opmerkelijk verschil tussen jongvolwassenen met een praktische opleiding (32%) en een theoretische opleiding (13%).

Wanneer we kijken naar de cijfers omtrent volwassenen en ouderen die roken in de gemeente Losser zien we dat dit in 2022 12% bedraagt, tegenover 17% in Twente.

- De groep 50-64 jaar rookt in de gemeente Losser gemiddeld het meest met 16%.
- Het aantal volwassenen dat nog nooit gerookt heeft is in de gemeente Losser in de afgelopen jaren licht gestegen tot 52% in 2022.

In de Lokale monitor Sociaal Domein 2023 komt naar voren dat de gemeente Losser qua roken beter scoort dan het Nederlandse gemiddelde. Het percentage rokers in de gemeente Losser bedraagt 15,3% ten opzichte van 18% gemiddeld in Nederland.

3. Preventie middelengebruik

3.1 Wat willen we bereiken

De gemeente streeft ernaar dat haar inwoners een inclusieve, betrokken en veilige leefomgeving ervaren en vitaal kunnen opgroeien en ouder worden. Middelengebruik hoort daar niet bij. Om inwoners beter bewust te maken van hun middelengebruik en de gezondheidsrisico's die dit met zich meebrengt, is een gerichte en doordachte aanpak nodig. Middelengebruik, zoals alcohol, drugs en roken, kan namelijk verregaande gevolgen hebben voor zowel de fysieke als mentale gezondheid. Door verschillende leeftijdsgroepen te informeren en te begeleiden, dragen we bij aan een gezondere samenleving waarin mensen bewustere keuzes maken over hun welzijn. Ons streven is dat inwoners meer de eigen regie pakken op hun gezondheid.

Hoe wij preventie in dit plan vormgeven is gebaseerd op drie landelijke akkoorden: het Nationaal Preventieakkoord 2018, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA).

Het Nationaal Preventieakkoord 2018 focust op het terugdringen van problematisch alcoholgebruik, roken en overgewicht. Specifiek voor jongeren onder de 18 jaar is het doel om het alcoholgebruik te verlagen, met een streven naar 0% voor deze groep en een 100% naleving van de leeftijdsgrens door verstrekkers in 2040.

In 2023 ondertekenden het ministerie van VWS, VNG, Zorgverzekeraars Nederland en GGD GHOR Nederland het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), met als doel het versterken van lokaal preventief gezondheidsbeleid. Hiervoor is de SPUK-regeling beschikbaar, gericht op gezondheid, sport, preventie en de sociale basis.

Ook in het Integraal Zorgakkoord (IZA) zijn afspraken gemaakt over preventie, waarbij de focus ligt op het terugdringen van vermijdbare gezondheidsverschillen, waaronder alcoholgebruik bij jongeren.

Om input op te halen voor dit preventie en handavingsplan is een pressurecooker bijeenkomst georganiseerd met collega's en professionals van andere organisaties. Centraal stond de vraag wat we bereikt willen hebben over vier jaar. De uitkomsten van die bijeenkomst zijn te vinden in bijlage 3. De doelstellingen die wij geformuleerd hebben voor preventie in de gemeente Losser zijn mede gebaseerd op de uitkomsten van deze pressurecookerbijeenkomst en sluiten aan op de doelstellingen van de hiervoor genoemde drie landelijke akkoorden.

3.2 Doelstellingen

De doelstellingen voor de periode 2025-2028 richten zich op het bevorderen van een gezonde leefstijl en het terugdringen van middelengebruik onder verschillende doelgroepen. De belangrijkste doelen zijn:

1. Daling van middelengebruik.
2. Daling van overlast die men ervaart door middelengebruik.

Deze doelen vragen om een gezamenlijke inspanning van alle betrokken partijen, van ouders en scholen tot verenigingen, gezondheids- en handavingsinstanties. We gebruiken de vier jaarlijkse Gezondheidsmonitor Jeugd van de GGD en data van onze ketenpartners voor de monitoring op deze doelstellingen.

3.3 Wat gaan we daarvoor doen

De gemeente Losser organiseert ook nu al een groot aanbod aan laagdrempelige voorzieningen ten behoeve van preventie omtrent middelengebruik. De focus ligt op het creëren van een ondersteunende infrastructuur die preventieve maatregelen en bewustwording stimuleert. Dit gebeurt door interventies die gericht zijn op zowel de fysieke als sociale omgeving, het informeren en adviseren van de inwoners, en het tijdig signaleren van risicogedrag. Een cruciaal onderdeel van deze strategie is de samenwerking met alle relevante betrokkenen.

In het Uitvoeringsplan Preventie Middelengebruik (hierna Uitvoeringsplan) worden alle maatregelen, activiteiten, verzamelde gegevens en opgebouwde connecties van de afgelopen jaren meegenomen en geïntegreerd. Deze vormen de basis voor een effectieve en onderbouwde uitvoering. Hierbij vullen wij aan wat we nog meer gaan doen op het gebied van preventie, onder andere meetbare doelstellingen en een planning. Het college stelt iedere twee jaar een Uitvoeringsplan op met relevante betrokkenen.

Bij het opstellen van dit Uitvoeringsplan zetten wij in op 4 pijlers:

1. Voorlichting en educatie:

Denk hierbij aan voorlichting en educatie, aan campagnes zoals NIX18, lespakketten of voorlichtingsbijeenkomsten. Als je niet weet hoe het beter kan, zul je niet snel geneigd zijn je leefstijl te veranderen. We besteden hierbij expliciet aandacht aan de rol van ouders.

2. Signalering advies en ondersteuning:

Denk aan het vroegtijdig signaleren van middelengebruik op bijvoorbeeld scholen, sportclubs, werk of huisarts. Hoe eerder risico's onderkend worden of problemen gesignaleerd, hoe eerder je mensen kunt ondersteunen om (grotere) problemen te voorkomen.

3. Leefomgeving:

Een omgeving die uitnodigt tot het maken van gezonde keuzes heeft een positief effect op de gezondheid. We hebben het dus zowel over de fysieke omgeving als over de sociale omgeving:
Fysieke omgeving: Denk aan verlichting, een schone omgeving en locaties die beweging stimuleren.
Sociale omgeving: Denk aan het aantrekkelijker maken van het drinken van alcoholvrije alternatieven door het inzetten van influencers.

4. Toezicht en regelgeving:

De gemeente heeft een aantal regelgevende bevoegdheden. Zo kent de Alcoholwet een aantal verordenende bevoegdheden toe aan de gemeenteraad. In de Drank en Horecaverordening van de gemeente Losser zijn regels vastgelegd over het schenken van alcohol in para commerciële inrichtingen. De APV van de gemeente Losser bevat regels omtrent het toezicht op een openbare inrichting, de exploitatie hiervan, terrassen en sluitingstijden. Aan de burgemeester zijn daarnaast aanvullende bevoegdheden toegekend om de beschikbaarheid van alcohol te beperken. De regelgevende bevoegdheden hebben betrekking op:

- Alcoholverstreking tijdens evenementen
- Beperken schenktijden para commercie
- Beperken verstrekken sterk-alcoholhoudende drank
- Beperken alcoholgebruik openbare plaatsen
- Beperken happy hours

Onze regelgevende bevoegdheden kunnen niet losgezien worden van de regelgeving in onze buurgemeenten (Dinkelland, Enschede en Oldenzaal) waar onze jongeren veelvuldig verblijven. Wij onderzoeken in het kader van het Uitvoeringsplan de in de gemeente Losser geldende regels in relatie tot onze buurgemeenten. De Twentse koers biedt ondersteuning bij het creëren van meer

uniformiteit. Bij het project “Alcoholontmoediging” van de Twentse Koers wordt gericht ingezet op het ontmoedigen en verminderen van alcoholgebruik in Twente. De Twentse Koers onderzoekt of uitbreiding van het regionale netwerk mogelijk is.

Op de regelgeving vond er binnen de gemeente Losser in de jaren voorafgaand aan 2022 geen structureel toezicht plaats. Er werd wel opgetreden tegen excessen en handhavingsverzoeken. In 2022 is weer gestart met het uitvoeren van controles. Toezichthouders zijn aan de slag gegaan met de eerste fase, het laagdrempelig contact maken met ondernemers. Hierbij werd op een ‘informele’ manier gecontroleerd of vergunningen op orde waren en of een leidinggevende aanwezig was. Bij de uitvoering van toekomstige controles houden we rekening met de doelen die zijn gesteld in dit plan. Daarmee kunnen we de beschikbare capaciteit voor de uitvoering van preventieve controles doelmatig en doeltreffend inzetten.

Het preventief toezicht op de naleving van het drank- en alcoholbeleid is tweeledig:

- Multidisciplinaire integrale acties (MIA’s); Het structurele toezicht op de naleving vindt plaats door middel van (onaangekondigde) MIA’s. Dit instrument leent zich prima om te beoordelen of de feitelijke situatie in een horecalokaliteit nog overeenstemt met de vergunde situatie. Gecontroleerd kan worden of de leidinggevende aanwezig is in het horecabedrijf. Ook kan ter plekke worden gecontroleerd of alcohol aan jongeren onder 18 jaar wordt geschonken. Op jaarbasis kunnen op deze manier meerdere horecabedrijven inclusief para commerciële instellingen (sportverenigingen, buurt- en clubhuizen en culturele instellingen die horeca-activiteiten uitvoeren) worden gecontroleerd.
- Themagerichte controles; Door middel van themacontroles, kan elk jaar een ander aspect van het drank- en horecabeleid onder de loep worden genomen. Een thema kan bijvoorbeeld gericht zijn op controle van vergunningen/ leidinggevend, naleving van de leeftijdsgrens of evenementen. De themacontroles worden bepaald aan de hand van de volgende factoren:
 - De mate van zelfregulerend vermogen;
 - Signalen van niet-naleving van ketenpartners en inwoners.

Een themacontrole kan gepaard gaan met consultatie of voorlichting aan de betrokkenen vooraf en controles achteraf. Thema-controles worden projectmatig uitgevoerd. Door vooraf te communiceren met betrokkenen zal daar een preventieve werking van uitgaan. Wij voeren de controles onaangekondigd uit.

Effectief preventief middelenbeleid is gebaat bij het gelijktijdig inzetten van activiteiten uit de vier verschillende pijlers. Goede samenwerking met alle relevante betrokkenen is daarbij een belangrijke voorwaarde. Het Uitvoeringsplan wordt eens per twee jaar uitgewerkt. De evaluatie van dit Uitvoeringsplan vindt jaarlijks plaats met alle relevante betrokkenen, met extra aandacht voor ervaringsdeskundigen en jongeren.

4. Handhaving van de Alcoholwet

4.1 Uitgangspunt

In de Alcoholwet zijn verschillende taken en verantwoordelijkheden voor gemeenten opgenomen ten aanzien van preventie van alcoholgebruik en het handhaven van de wet. Als gemeente Losser zijn we verantwoordelijk voor het toezicht en handhaven van de Alcoholwet, in combinatie met de aanvullende lokale regelgeving zoals de Drank- en Horeca verordening en de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Ten aanzien van roken in de horeca en het gebruik van drugs ligt de bevoegdheid tot handhaving bij de NVWA respectievelijk politie. De handhavingsbevoegdheid van de burgemeester is geregeld in de Alcoholwet, de APV en de Drank- en horecaverordening (DHV). In de Handhavingsstrategie Alcoholwet en DHV is bepaald op welke wijze wordt opgetreden tegen overtredingen van de Alcoholwet en de DHV. De sancties variëren van een waarschuwing, het opleggen van een dwangsom of een boete, tijdelijke sluiting of tot het intrekken van de horecaverunning. Dit is afhankelijk van de ernst van de overtreding waarbij rekening wordt gehouden met de feiten en omstandigheden van het concrete geval.

4.2 Doelstelling

In de gemeente Losser ligt primair de focus op het uitvoeren van basis- en hotspots controles. Het doel van deze controles is het controleren van de actuele situatie en of die nog overeenkomt met de vergunde situatie. Door het uitvoeren van deze controles hebben we als doel de basis op orde krijgen. Het is onze taak erop toe te zien dat de het schenken aan minderjarigen, controle op leeftijdsgrens, wederverstrekking, het verbod op doorschenken bij dronkenschap en lokale regelgeving wordt nageleefd. Het doel van de gemeente is om in eerste instantie door middel van het houden van toezicht, preventief bij te dragen aan het naleven van de Alcoholwet. Onderzoek laat echter zien dat naast toezicht ook handhaving in voorkomende situaties noodzakelijk is om het gewenste effect te bereiken. Hoe onze handhavingscapaciteit wordt ingezet om onze doelen te bereiken en welke keuzes daarin worden gemaakt (prioritering), wordt in het Uitvoeringsplan vastgelegd.

Naast het voeren van toezicht en handhaving, vinden we het belangrijk om in gesprek te zijn en blijven met horecagelegenheden, commerciële en para commerciële⁵ instellingen over de wederzijdse verantwoordelijkheid in dit kader (denk aan schenk- en deurbeleid). Wij zijn van mening dat het zoeken van verbinding bijdraagt aan een effectieve aanpak om gezamenlijk bovenstaande doelstellingen te behalen en onze taken uit te voeren. Dat neemt niet weg dat we in het verlengde daarvan toezien en handhaven op de naleving van wettelijke bepalingen. Op onderdelen moeten wij dit gefaseerd doen. Rekening houdend met de (beperkte) capaciteit die beschikbaar is voor toezicht en handhaving, moeten keuzes worden gemaakt in de uitvoering van taken. Deze keuzes worden twee jaarlijks in het Uitvoeringsplan uitgewerkt. In het Uitvoeringsprogramma voor de Vergunning, Toezicht en Handhavingstaken (VTH) wordt een beknopte vertaalslag gemaakt van de prioriteiten die gesteld zijn in het Uitvoeringsplan.

4.3 Sanctiestrategie

De sanctiestrategie is gebaseerd op zowel het gezondheidsperspectief als het openbare orde en veiligheidsperspectief van de Alcoholwet. Op basis hiervan zijn de bepalingen uit de Alcoholwet ingedeeld in drie risico-categorieën:

⁵ Voorbeelden van para commerciële instellingen zijn wijk- en buurthuizen en kantines van sportverenigingen. Bij para commerciële instellingen is horeca geen hoofdactiviteit. Dit wordt 'erbij' gedaan.

Categorie A

Overtredingen van bepalingen in deze categorie zijn van minder ernstige aard. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om administratieve vereisten.

Categorie B

Overtredingen van bepalingen in deze categorie zijn ernstige overtredingen, maar er is geen sprake van een acute (gevaar)situatie.

Categorie C

Overtredingen van bepalingen in deze categorie zijn ernstige overtredingen, die direct van invloed zijn op de gezondheid (van jongeren) en/of openbare orde.

Bij iedere categorie hoort een bepaald sanctiestappenplan. Dat wil zeggen dat elke categorie een eigen sanctieopbouw (1e, 2e, 3e overtreding) heeft, waarbij de overtredingen van bepalingen in een hogere categorie zwaarder bestraft worden. Kortom, op overtredingen die direct van invloed zijn op de gezondheid of de openbare orde (zoals de leeftijdsgrens en dronkenschap) wordt zwaarder ingezet dan administratieve overtredingen. Bij de actualisatie van het Drank- en Horecabeleid nemen we een handhavingmatrix Alcoholwet op. Daarin werken we de opvolging bij overtreding van de Alcoholwet per artikel nader uit.

5. Bronnen en Literatuurlijst

- Expertisecentrum Alcohol (2020). Dossier Alcohol en jongeren. Utrecht: Trimbos-instituut. Geraadpleegd van expertisecentrumalcohol.nl, 26 november 2020.*
- Factsheet Alcoholschade in Nederland (2024). Trimbos-instituut.*
- Nalevingsonderzoek doorschenken gemeente Rotterdam 2017.*
- Bureau Objectief. Nalevingsonderzoek doorschenken gemeente Utrecht 2018.*
- Bureau Objectief. Bureau Objectief (2020). Landelijk onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop aan minderjarigen in 2020.*
- Bureau Objectief. Handreiking Toezicht Alcoholwet.*
- Middelengebruik onder studenten van 16-18 jaar op het MBO en HBO 2019.*
- Ouders 2015. Ouders over het gebruik van tabak, alcohol, cannabis en internet door jongeren.*
- De rol van ouders bij alcoholgebruik van adolescenten.*
- Nationaal Preventieakkoord (2018). Nationaal Preventieakkoord. Naar een gezonder Nederland.*
- Doelgroeponderzoek Plattelandsjongeren. Kwalitatief onderzoek naar alcoholgebruik onder plattelandsjongeren.*
- Het grote uitgaansonderzoek 2020. Uitgaanspatronen, middelengebruik gezondheid en intentie tot stoppen of minderen onder uitgaande jongeren en jongvolwassenen.*
- Dronkenschap en doorschenken. De impact en aanpak van dronkenschap en doorschenken in het uitgaansleven.*
- Preventie en gebruik van tabak, alcohol, cannabis en andere middelen onder jongeren met een licht verstandelijke beperking in het cluster 3-onderwijs.*
- Kerngegevens uit het EXPLORE onderzoek 2019. Utrecht: Trimbos-instituut*
- De IJslandse aanpak van middelengebruik onder jongeren*
- Zien drinken doet drinken. De invloed van de zichtbaarheid van alcohol in de sociale omgeving op kennis, opvattingen en gebruik van alcohol door jongeren.*
- Nationale Drug Monitor, editie 2022.*

6. Bijlagen

Alcohol

Alcohol

Twentse Toolkit Alcohol

Genieten van een glaasje wijn of bier bij het eten, of tijdens een avondje uit. Blijft het bij een enkel glas of zijn we ons niet altijd bewust van de gewoonte om bij steeds meer gelegenheden alcohol te drinken? Hoeveel drinken jongeren, volwassenen en ouderen in Twente?

Percentage of the population aged 65 and over in 2012, by province.

Legend:

- < 60
- 60 < 65
- 65 < 70
- 70 < 75
- >= 75
- Lossier

Plaats	Nog nooit	Een paar slokjes	Heel glas alcohol of meer
Losser	36%	21%	43%
Twente	38%	23%	39%

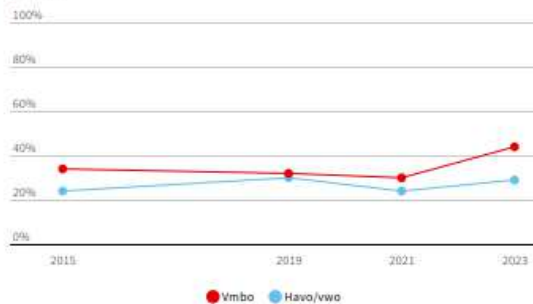
Rok	Klasa 2 (%)	Klasa 4 (%)
2015	10	62
2019	12	55
2021	10	62
2023	14	70

Bingedrinken

Bingedrinken wordt ook wel **zwaar drinken** genoemd. Het is een vorm van veel alcohol drinken. Het is veel schadelijker om in korte tijd veel te drinken, dan regelmatig een beetje drinken. Bingedrinken is het drinken van **5 of meer glazen** alcohol tijdens één gelegenheid.

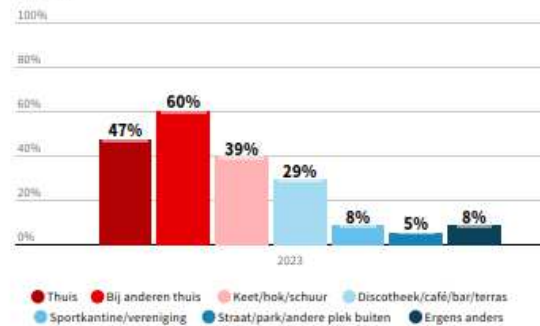
Laatste 4 weken bingedrinken - Jongeren

Losser

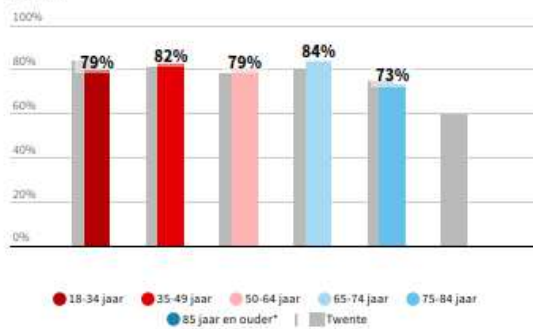
Waar drinken jongeren alcohol?

Losser

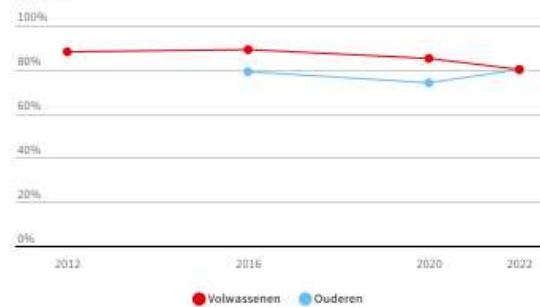
Drinker in afgelopen 12 maanden

Losser

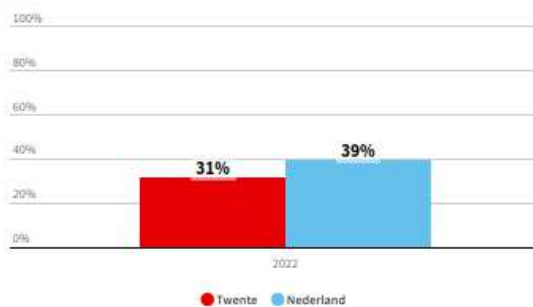

Drinker in afgelopen 12 maanden

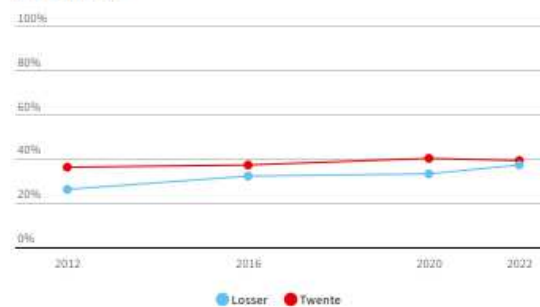
Losser

Drinkt niet of max. 1 glas per dag - Jongvolwassenen

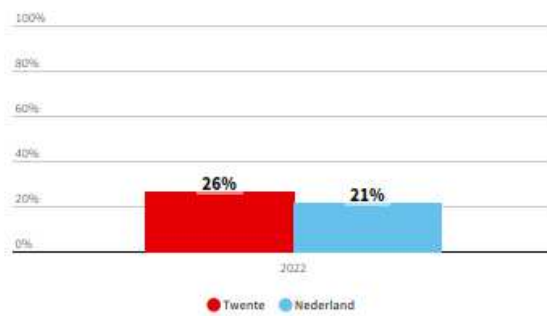
Drinkt niet of maximaal 1 glas per dag - Volwassenen en ouderen

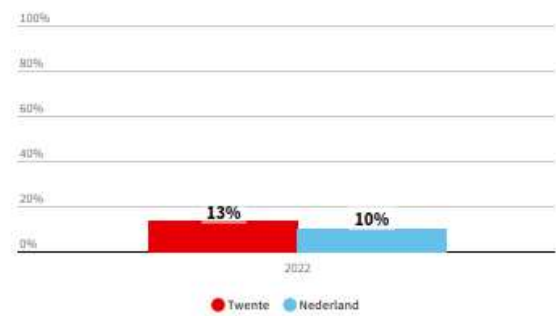
Zware drinker

Het verschilt per geslacht of iemand een zware drinker is. Een man is een zware drinker als hij ten minste één keer in de week meer dan **6 glazen alcohol** drinkt. Voor een vrouw is dit bij **4 glazen alcohol**.

Zware drinker - Jongvolwassenen

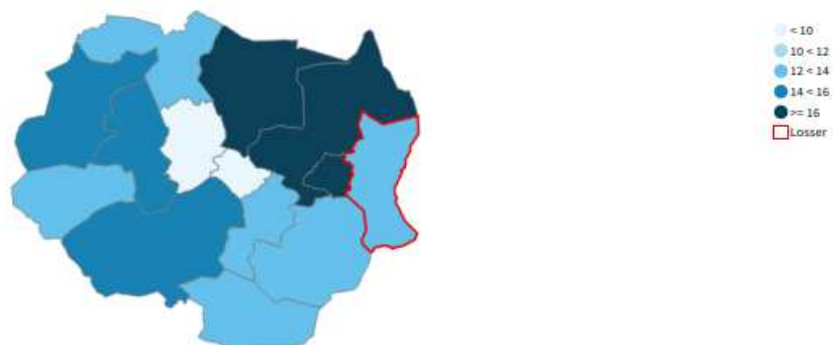

Zware drinker - Volwassenen en ouderen

Zware drinker

Gemeenten in Twente, %

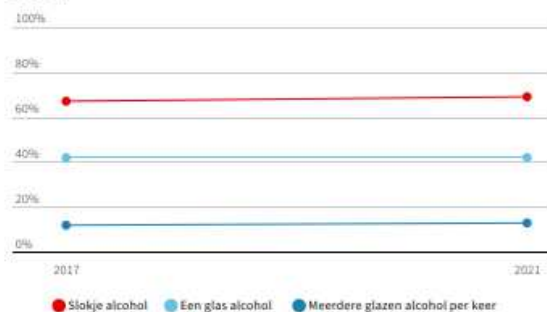

Ouders en alcoholgebruik: goed voorbeeld doet volgen

Zien drinken, doet drinken. Blootstelling aan alcoholgebruik van anderen, zoals ouders, vrienden en andere rolmodellen, speelt een rol in de ontwikkeling van alcoholgebruik onder jongeren. **Ouders hebben dus een belangrijke rol.** Het helpt om duidelijke afspraken te maken, het goede voorbeeld te geven en thuis geen alcohol te verstrekken. Hoe kijken ouders/verzorgers aan tegen het mogelijke alcoholgebruik van hun kinderen?

Mag alcohol drinken <18 jaar - Kinderen (4-12 jaar)

Losser

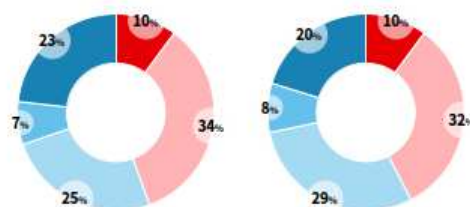

Ouders vinden het belangrijk om afspraken te maken over alcohol drinken - Kinderen

100% 96%

Losser

Ouders over drinken waar kind bij is - Kinderen

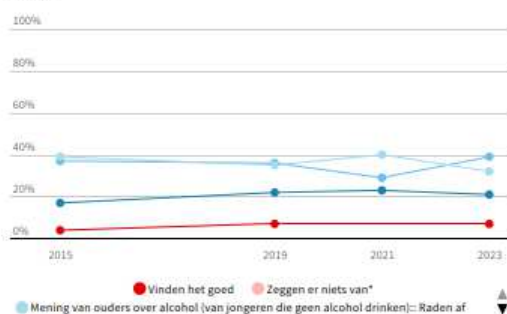
Losser

Twente

Drinkt bewust geen alcohol Drinkt bewust minder alcohol
Drinkt geen alcohol Houdt geen rekening met alcohol drinken

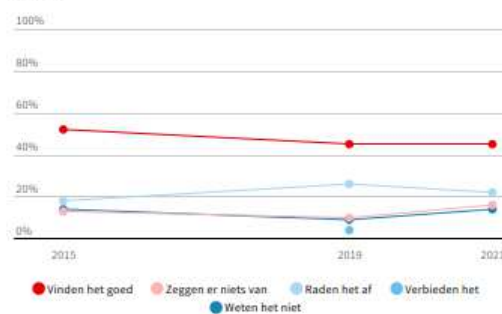
Mening van ouder over alcohol - Niet drinkende jon...

Losser

Mening van ouder over alcohol - Drinkende jongeren

Losser

Meer cijfers over alcohol en andere thema's zijn te vinden in de database

Powered by Swing Mosaic (Privacy statement, Accessibility and Disclaimer)

Roken en drugsgebruik

Roken en drugsgebruik

Middelengebruik begint meestal met experimenteel gebruik van bijvoorbeeld alcohol, tabak of cannabis. Experimenteel gebruik kan overgaan in geregeld gebruik. Is het dan een genot of een gewoonte?

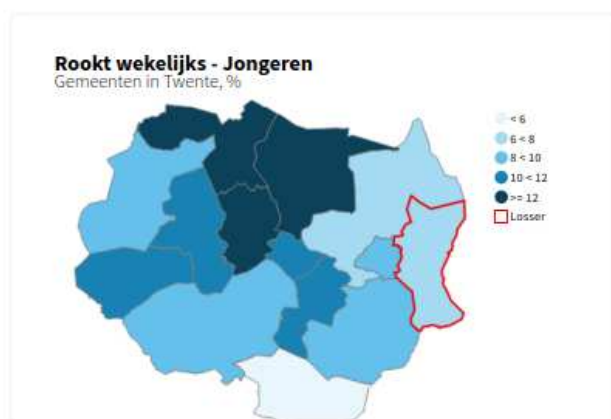
Meer informatie over drugsgebruik in Nederland

Twentse Toolkit Rookvrij

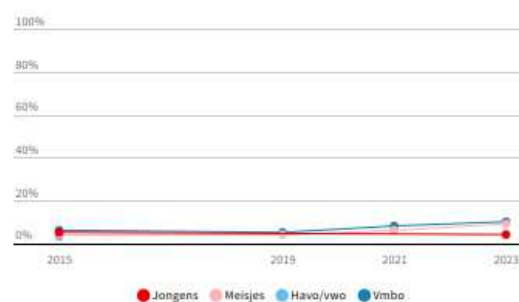
Rookgedrag

Hoeveel jongeren, volwassenen en ouderen roken in Twente?

Rookt wekelijks - Jongeren

Losser

Rookt wekelijks - Jongvolwassenen

Twente

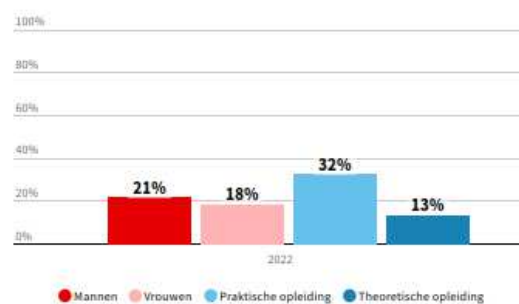

Nederland

Rookt wekelijks tabak - Jongvolwassenen

Twente

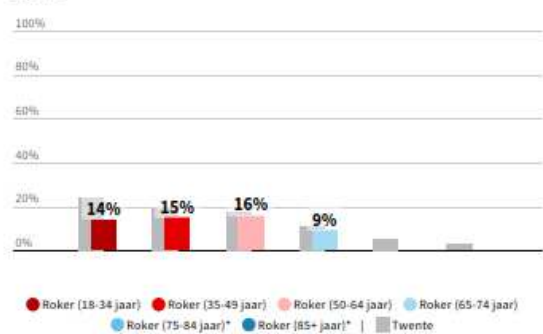
Roker - Volwassenen en ouderen

Gemeenten in Twente, %

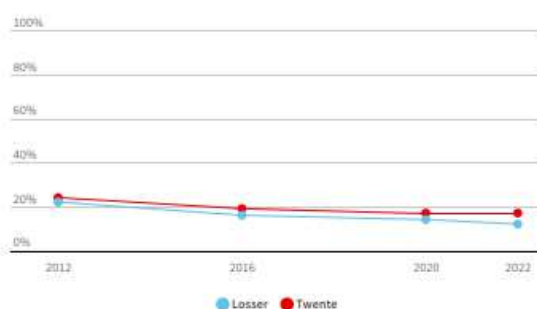

Roker - Volwassenen en ouderen

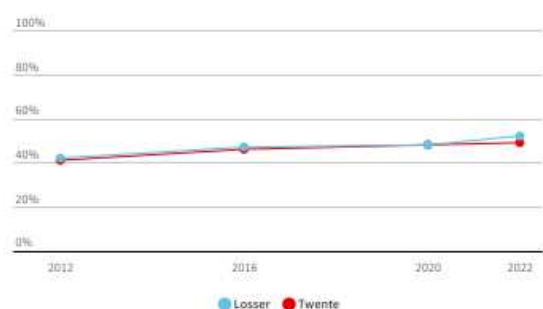
Losser

Roker - Volwassenen en ouderen

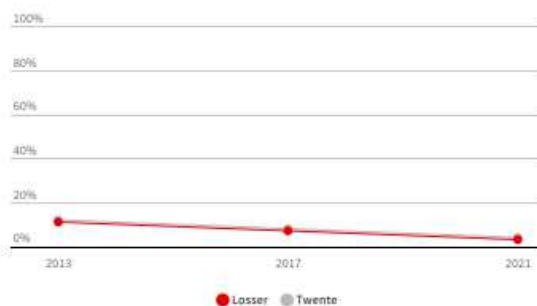
Heeft nooit gerookt - 18+

Ouders en rookgedrag: samen op weg naar een rookvrije generatie

Rookvrij opgroeien willen we vanzelfsprekend maken. Ieder kind dat geboren wordt, moet de kans krijgen om **volledig (mee)rookvrij op te groeien**. Dit kan in een rookvrije omgeving, zonder verleiding van glimmende pakjes en toegevoegde smaakjes aan sigaretten. Ook is het belangrijk om niet in de buurt van kinderen te roken. Als kinderen anderen zien roken, kan dat normaal en misschien zelfs wel aantrekkelijk lijken. Door niet te roken in de buurt van kinderen, geef je het **goede voorbeeld** en voorkom je schadelijk meerooken. Het [draagvlak voor rookvrij](#) in Nederland neemt toe. Hoe kijken ouders/verzorgers aan tegen het mogelijke rookgedrag van hun kinderen?

Er wordt (weleens) gerookt in huis - Kinderen

Mening van ouder over roken - Niet rokende jongeren

Kind mag van ouder af en toe roken <18 jaar - Kinde...

Gemeenten in Twente, %

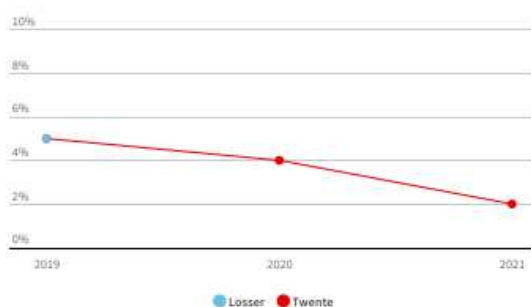
Mening van ouder over roken - Rokende jongeren

Lachgas

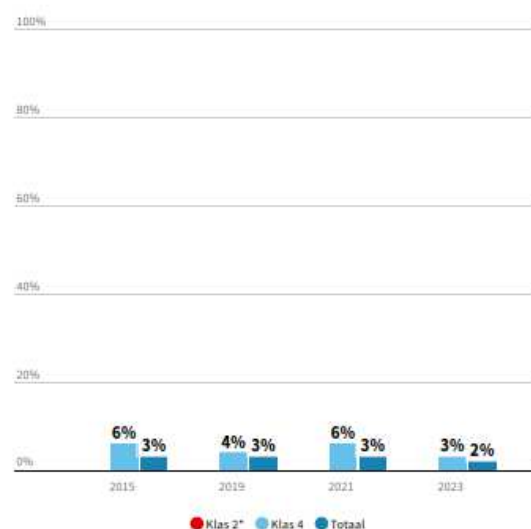
Lachgas is een kleurloos gas dat zoet ruikt. Door het inademen van lachgas kom je meteen in een roes die wel 5 minuten kan duren. Het gebruik van lachgas kan een negatief effect op de **lichamelijke en geestelijke gezondheid** hebben.

Ooit lachgas gebruikt - Jongeren

Heeft de laatste vier weken cannabis gebruikt - Jon...

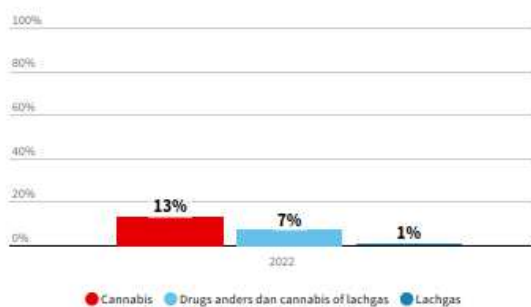
Losser

Ooit een ander soort drugs dan lachgas of cannabis gebruikt - Jongeren

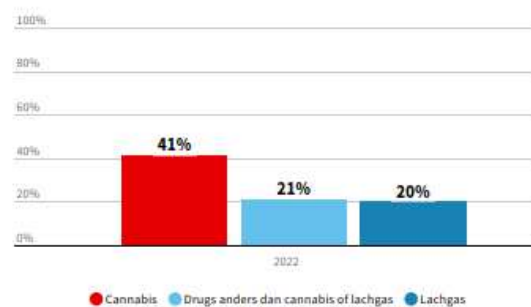

Laatste 4 weken drugs gebruikt - Jongvolwassenen Twente

Ooit drugs gebruikt - Jongvolwassenen Twente

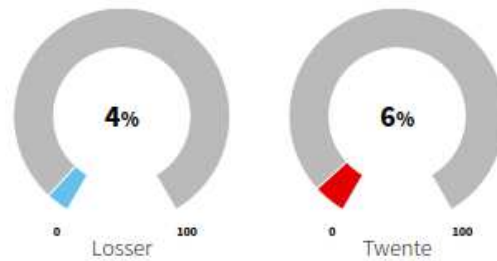
Twente

Heeft softdrugs gebruikt in de afg. 12 maand - Volw...
Gemeenten in Twente, %

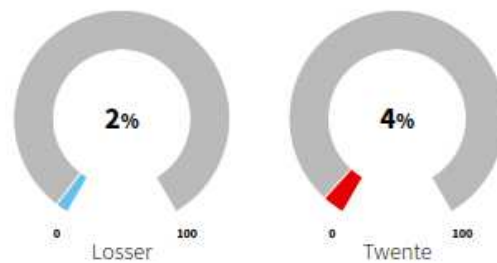
Heeft softdrugs gebruikt in de afg. 12 maand - Volwassenen

Heeft harddrugs gebruikt in de afg. 12 maand - Volw...
Gemeenten in Twente, %

Heeft harddrugs gebruikt in de afg. 12 maand - Volwassenen

Meer cijfers over middelengebruik en andere thema's zijn te vinden in de database

Powered by **Swing Mosaic** (Privacy statement, Accessibility and Disclaimer)

Bijlage 3: Uitkomsten pressurecooker bijeenkomst

Om input op te halen voor dit preventie en handavingsplan is een pressurecooker bijeenkomst georganiseerd met collega's en professionals van andere organisaties. Centraal stond de vraag wat we bereikt willen hebben over vier jaar. De volgende organisaties hebben deelgenomen aan de bijeenkomst: GGD Twente, Politie, Tactus, Koninklijke Horeca Nederland afdeling Dinkeldal, Twents Carmel College, Stichting Fundament en de Participatieraad Losser. Vanuit de gemeente hebben beleidsadviseurs, vergunningverleners en medewerkers handhaving & toezicht deelgenomen.

Input stakeholders

We zijn het als stakeholders eens dat we voor meer bewustzijn moeten zorgen ten aanzien van de schadelijke gevolgen van middelengebruik. Daarnaast kwam duidelijk naar voren dat het alcoholgebruik onder 18-jongeren naar beneden moet. Belangrijk daarbij is dat we het gesprek aangaan met de doelgroep en dat we gericht inzetten op toezicht en handhaving. Over vier jaar willen de stakeholders in elk geval bereikt hebben dat het aantal jongeren onder de 18 jaar dat nog nooit alcohol heeft gedronken en/of drugs heeft gebruikt minimaal gelijk is aan het landelijk gemiddelde.

Naar aanleiding van de centrale vraag en het gezamenlijk gestelde doel, werd gediscussieerd over hoe we dit willen bereiken. Effectieve samenwerking tussen de verschillende partners werd als een belangrijk punt genoemd. Daar hoort het nemen van verantwoordelijkheid van de jongeren en de ouders of verzorgers bij. Het inzetten op preventie wordt daarbij als eerste stap gezien. Door middel van voorlichting aan jongeren en ouders of verzorgers, het betrekken van ouders, regulering van het schenken in sportkantines en voorlichting geven aan vrijwilligers. Voorwaarde is dat realistische afspraken worden gemaakt en dat er gemonitord en geëvalueerd wordt. Dit zodat tijdig kan worden bijgestuurd indien nodig.

Tevens is er gesproken over de locaties waar door jongeren middelen worden gebruikt. Hierbij worden keten en hokken, de kampeerfeesten in de gemeente Losser en locaties rondom de middelbare scholen het meeste genoemd. Als interventie werd genoemd dat wellicht de samenwerking met Oldenzaal en Dinkelland kan worden opgezocht zodat we de mogelijkheid kunnen onderzoeken om meer uniformiteit in regels te hebben. Zowel voor algemene regels in onze APV, Drank- en Horecaverordening als regels voor evenementen. Voor keten zou een 'kwaliteitscertificaat' kunnen bijdragen in de preventieve aanpak. Ook vroeg signalering is genoemd met daarnaast een spreekuur voor jongeren gericht op middelengebruik.

Omdat we beperkt zijn qua mensen en middelen, moet gefocust worden op die onderwerpen en vindplaatsen waar de meeste winst te behalen valt. Daarbij zijn een aantal punten genoemd waar we ons volgens de stakeholders op moeten richten:

- Algemene en gerichte voorlichting, zoals in het onderwijs en bij sportverenigingen
- Toezicht in de horeca en tijds evenementen
- Inzet op jongeren via jongeren- en welzijnswerk
- Zichtbaarheid in buurt door boa's, politie en jongerenwerk

Ten aanzien van voorlichting is aangegeven dat met vroeg beginnen, bijvoorbeeld in het basisonderwijs (groep 8 of 1e jaar Voortgezet Onderwijs) al handvatten aangereikt kunnen worden voor later. Zodat jongeren beter weten wat hen te wachten staat, wat de risico's zijn van middelengebruik en hoe daar mee om te gaan.

Handhaving van regels bij verenigingen en horeca werd al genoemd, waarbij ook gewezen werd op voorlichting vanuit de gemeente met uitleg over de regels richting paracommercie met consequenties ten aanzien van het niet naleven van deze regels. Het zichtbaar laten zijn van huisregels bij paracommercie en hierover communiceren zou preventief kunnen werken.